

DEBRECZEN VÁROSI SZÍNHÁZ.

IFJUSÁGI ELŐADÁS.

1909 december 9-én csütörtökön

Prolog. Irtá **Illés Bálint**. Szavalja **Báthory Mária**.

A király házasodik.

Történelmi vígjáték 3 felvonásban. Irtá: Tóth Kálmán.

Rendező: Zilahy Gyula.

Személyek:

Róbert Károly özvegye, anyakirályné	— — — — —	Szilágyi Berta
I-ső Lajos, Magyarország királya	— — — — —	Lugosi
Fiori hercegnő, fiatal özvegy, Delfino velencei doge rokona	— — — — —	Huzella Irén
Magnificus Dominus Balbó, udv. tanácsos	— — — — —	Ligeti Lajos
Doctissimus Guidó	— — — — —	Bombai Gusztáv
Kont Miklós, a Velence elleni hadak fővezére	— — — — —	Árkosi Vilmos
István, boszniai bán	— — — — —	Györe Alajos
Erzsébet banilla, leánya	— — — — —	Hahnel Aranka
Kiskopjai nagykopjai Kopjai Imre	— — — — —	Zilahy Gyula
Udvarmester	— — — — —	Perényi József
A római császár és cseh király követe	— — — — —	Jászkürti Ferencz
Farni, velencei gróf	— — — — —	Kardos Géza
Lőrincz, a bán szolgája	— — — — —	Sándori Kálmán
Franzia követ	— — — — —	Román Tivadar
Angol követ	— — — — —	Benedek László
Apród I.	— — — — —	Szabó Ilonka
Apród II.	— — — — —	Fábián Margit

A darabról és szerzőjéről.

Tóth Kálmán — a jelen darab szerzője — voltaképen lírikus költő volt. Baján született 1831-ben. Atyja Grassalkovich herceg számtartója volt. Tizennégy éves korában a benczések közé állott Pannonhalmára, de egy év múlva ott hagyta a szerzetes rendet és Pécsre ment középiskolai tanulmányok végzésére. Itt találta a szabadságharcz, melynek egész lefolyása alatt tollal és karddal szolgált hazáját Perczel Mór seregében. A világosi fegyverletétel után bujdosnia kellett. 1851-ben kegyelmet nyervén, Pestre ment és ott Nagy Ignác „Hölgyfutár“ czimű lapjánál kapott alkalmazást. Mint Petőfi hatása alatt álló lírai költő, népdalaival és megleghangu hazafias költeményeivel tűnt fel. Az előbbieik közül néhány a nép ajkára is átment, mint a „Fütyül a szél...“, „Sirjon, rijjon a hegedű...“, „Buza közé száll a dalos pacsirta...“ kezdetűek, az utóbbiak közül a „Ki volt nagyobb?“, „Losonczy özvegye“, „Előre“ czimű költeményei váltak különösen népszerűekké. Megpróbálkozott az epikával is. A Toldi hatása alatt irta Kinizsi Pál czimű népszerű elbeszélő költeményét. 1856-ban megházasodott, feleségül vette a népszerű írónőt: Majthényi Flórát. Az ő gyermekük volt a nemrégiben elhunyt kiváló hírlapíró és novellairó: Tóth Béla.

1860-ban indította meg nagyhatású élelzapját, a Bolond Miskát, melynek jel-szava ez volt: ne bántsát a magyart! s melyben az idegenből jött hivatalnok-sereget tette nagy kedvvel guny tárgyává. Csipős élcei miatt nem egyszer kellett fogságot szenvednie. Írói tehetségét 1861-ben a tudományos Akadémia és Kisfaludy-társaság azzal jutalmazta, hogy tagjai közé választotta. 1863-ban megalapítja a sokáig nagyon népszerű Fővárosi Lapokat. Az 1865-iki rövid ülésszakra szülővárosa képviselőjévé választja s ezzel fejezi ki háláját a nemzeti csöndes ellenállás ügyének tett sok jó szolgálatáért. A kiegyezés után, mint költő és politikus egyaránt nagy népszerűségnek örvendő 1879-ig, mikor szélütés érte. 1881-ben halt meg Budapesten. Szülővárosa. Baja 1894-ben szoborral örökitette meg emlékét a hatvanas évek legnépszerűbb költőjének. Legnagyobb sikereit mint lírai költő aratta. De megpróbálkozott szindarabok írásával is. Darabjai közül egy, az „Egy királyné“ czimű, akadémiai jutalmat nyert. A „Dobó Katicza“ és „Nők az alkotmányban“ cziműek a színpadon is sikert arattak. Mint drámaíró nem a legkiválóbbak közül való, de hangja nemességével, a meseszöveg fordulatosságával, egyes jeleneteinek bájoságával meg tudta hódítani a közönséget. A király házasodik czimű történelmi vígjátékát nagy sikerrel adták a Nemzeti színházban (először 1863-ban), hol sokáig volt a színház egyik műsordarabja. A vígjáték Nagy Lajos korában játszik. Történelmi személyek szerepelnek benne, de alapja költött történet: a nagy király miképen szereti meg s veszi nőül a boszniai bán leányát, az udvari emberek minden mesterkedése ellenére. Jól megrajzolt történelmi háttér, ügyes meseszövege, szelíd komikuma, emelkedett, nemes hangja méltán tették népszerűvé ezt a darabot. Alakjai közül a Kopjayé élettől duzzadó, pompásan megrajzolt jellem. Zilahy Gyulának, ki ezt a szerepet számtalanszor játszotta a Nemzeti színházban, egyik legkiválóbb, igazi műélvezetet adó alakítása.